

Handleplan for elever med læsevanskeligheder og dysleksi

I skemaet kan du, som forælder til eller underviser af børn med dysleksi, se, hvad skolen gør for at hjælpe. Du kan også få gode råd til, hvad der kan gøres hjemme.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
0.kl.	<ul style="list-style-type: none"> Lærerteamet observerer de enkelte elever i undervisningen og gør skolens læsevejledere og forældrene opmærksomme på eventuelle bekymringer angående bogstavindlæring, stavning / børnestavning (lyderingsproblemer) og læsning. I slutningen af skoleåret laves Læsehold, for de elever, der endnu ikke har lært bogstaverne og deres lyde. Der arbejdes primært med sproglig opmærksomhed. <p>Test: <i>Hele klassen testes med "Læseevaluering på begyndertrinnet" efterår og forår.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Det er vigtigt at fortælle skolen, hvis voksne eller søskende i den nære familie har dysleksi eller læse-/stavevanskeligheder. Dysleksi er ikke nødvendigvis arveligt, men hvis fx en forælder har dysleksi, er der større mulighed for, at barnet også har det. Hvis dit barn har vanskeligt ved at lære at læse og stave, så sørg for at have et tæt samarbejde med 0.kl.-lederen eller dansklæreren og evt. skolens læsevejledere. Få også her gode råd til, hvad der kan gøres. Daglig træning af læsning og stavning (børnestavning) er yderst vigtig - også selvom det er svært. Det er hårdt arbejde at være begynderlæser, derfor anbefaler den nyeste forskning, at når skolen forventer 15-20 min. læsetræning hver dag, så skal barnet som minimum læse sin egen alder i minutter (6 år = 6 min.), og så læser mor eller far resten af tiden. Hvis barnet magter at læse i længere tid, er det selvfølgelig i orden, så bliver der bare færre minutter til de voksne.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
1.kl.	<ul style="list-style-type: none"> Lærerteamet observerer fortsat og laver i samarbejde med hjemmet og skolens læsevejledere ekstra træning og aktiviteter, der styrker læsningen og stavningen. Der arbejdes med børnestavning, hvor det tilstræbes at få en høj 1:1-korrespondance. Det enkelte barns læse-niveau og -udvikling bør registreres og følges nøje. Træning af "de 120 mest almindelige ord" og forskellige afkodningsteknikker fx Læseuglerne vil lette læseindlæringen. Eleverne oplæres i de vigtigste funktioner i AppWriter¹. I løbet af skoleåret laves Læsehold, for de elever, der endnu ikke har styr på lydering og hvor læsning og stavning er under forventet niveau. Der arbejdes primært med sproglig opmærksomhed. <p><i>Test: Hele klassen testes med "Ordlæseprøve 1" efterår og forår.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Se beskrivelse for 0.kl. Når barnet staver/skriver godtages børnestavning. Der skal helst være ét bogstav til én lyd fx køs (kys), lajøl (lege). Daglig træning af læsning og stavning (børnestavning) er yderst vigtig. Det er hårdt arbejde at være begynderlæser, derfor anbefaler den nyeste forskning, at når skolen forventer 15-20 min. læsetræning hver dag, så skal barnet læse minimum sin egen alder i minutter (7 år = 7 min.), og så læser mor eller far resten af tiden. Hvis barnet magter at læse i længere tid, er det selvfølgelig i orden.

¹ AppWriter er en app til pc, Mac, tablets og mobiler. AppWriter hjælper med læsning og stavning. Slagelse Kommune betaler licens til alle elever i kommunen. AppWriter ligger på alle skolens elev-pc'er og elev-iPads. App'en kan hentes fra kontosiden på <https://account.wizkids.dk>. Login med barnets Uni-login. Læs mere om AppWriter på de sidste sider.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
2.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Lærerteamet observerer fortsat og laver i samarbejde med hjemmet og skolens læsevejledere ekstra træning og aktiviteter, der styrker læsningen og stavningen. • I løbet af skoleåret laves Læsehold, for de elever, der endnu ikke har styr på lydering og hvor læsning og stavning er under forventet niveau. Der arbejdes primært med sproglig opmærksomhed. <p><i>Test: Hele klassen testes med "National test i læsning" efterår (frivillig) og forår og "ST2"-staveprøve i foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelse for 0.kl. • Daglig træning af læsning og stavning (børnestavning) er yderst vigtig. • Det er hårdt arbejde at være begynderlæser, derfor anbefaler den nyeste forskning, at når skolen forventer 15-20 min. læsetræning hver dag, så skal barnet læse minimum sin egen alder i minutter (8 år = 8 min.), og så læser mor eller far resten af tiden. Hvis barnet magter at læse i længere tid, er det selvfølgelig i orden.

<p>3.kl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I slutningen af 2.kl. eller starten af 3.kl. screenes hele klassen med "Dansk Videnscenter for Ordblindhed"s² screeningsmateriale ("<i>DVO-screening</i>"). Elever, der scorer lavt i denne screening, har ikke nødvendigvis dysleksi. En lav score kan også skyldes manglende træning, sen udvikling eller andre vanskeligheder. Lærerteamet og skolens læsevejledere følger disse elever tæt og forældrene inddrages i fælles aftaler. • De elever, der scorede lavt i juni/august, laver en ny "<i>DVO-screeningen</i>" igen sidst i 3.kl., så vi kan se, om der har været en udvikling. • Giver den sidste "<i>DVO-screening</i>" stadig en lav score, testes med den "<i>Nationale Ordblindetest</i>" fra Undervisningsministeriet (forår 3.kl.). • Hvis resultatet fra den "Nationale Ordblindetest" viser, at barnet har dysleksi, tilbydes indmeldelse i NOTA³ og en skole-iPad, der kan lette læsning, stavning og indscanning af tekster både i skolen og hjemme. • Skolen tilbyder kursus i brugen af AppWriter både på pc og iPad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis dit barn scorer lavt i DVO-screeningen, vil du/I blive informeret om det. Barnet har ikke nødvendigvis dysleksi, da en lav score også kan skyldes manglende træning, sen udvikling eller andre vanskeligheder. • Du/I vil, sammen med lærerteamet, blive inddraget i at lave fælles aftaler for træning og muligheder for hjælp. • Daglig træning af læsning og stavning er yderst vigtig, også hvis barnet har dysleksi. • Det kan stadig være hårdt arbejde at være begynderlæser, derfor anbefaler den nyeste forskning, at når skolen forventer 15-20 min. læsetræning hver dag, så skal barnet læse minimum sin egen alder i minutter (9 år = 9 min.), og så læser mor eller far resten af tiden. Hvis barnet magter at læse i længere tid, er det selvfølgelig i orden.
<p>3.kl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I løbet af skoleåret laves VAKS-hold⁴, for de elever, der endnu ikke har styr på lydering, og hvor læsning og stavning er under forventet niveau. 	

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
	<p><u>Test:</u> <i>Udover "DVO-screeningen" testes hele klassen med "Sætningslæsning 2" efterår og forår, den "Nationale test i læsning" i efteråret (frivillig) og "ST3"-staveprøve i foråret.</i></p>	

² Dansk Videnscenter for Ordblindhed blev nedlagt i 2010. Funktionerne ligger nu hos Nationalt Videnscenter for Læsning.

³ NOTA er en institution under Kulturministeriet, som gør trykte tekster tilgængelige i digitale formater. Hos NOTA har mennesker med læsehandicap adgang til tusindvis af bøger i NOTAs bibliotek.

⁴ VAKS-materialet (Vælg AfkodningsStrategi) skal lære ordblinde elever forskellige ordlæsestrategier. Det er inspireret af et canadisk undervisningsprogram "PHAST", men er tilpasset dansk pædagogik og bruges til undervisning af ordblinde elever fra 3. kl.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
4.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Elever med dysleksi eller andre store læse-/stavevanskeligheder følges fortsat tæt, og der arbejdes med ekstra træning og brugen af hjælpemidler fx LST. • Det er vigtigt for barnets selvværd og arbejdsindsats, at barnet bliver så selvhjulpent som muligt i anvendelse af LST (Læse-/skriveteknologier). • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 4., 5. og 6. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. • I løbet af skoleåret laves VAKS-hold, for de elever, der endnu ikke har styr på lydering, og hvor læsning og stavning er under forventet niveau. <p><u>Test:</u> <i>Hele klassen testes med den "Nationale test i læsning" efterår (fri-villig) og forår og med "ST4"-staveprøve i foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Det er yderst vigtigt, at barnet løser de samme opgaver som resten af klassen og på samme niveau, og at barnet bliver så selvhjulpent som muligt ved anvendelse af LST⁵, også når det driller. Det kræves derfor, at du/I bakker op om faste rutiner for lektielæsning og brug af LST. <p>Slagelse kommune har sørget for, at alle børn og unge i folkeskolen har mulighed for at bruge AppWriter på pc, Mac og div. tablets både i skolen og hjemme. AppWriter hentes fra barnets konto-side hos Wizkids, der laver programmet. Barnets Uni-login bruges på siden, så er programmet gratis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Download AppWriter: <ul style="list-style-type: none"> ○ Følg linket: Wizkids (rul lidt ned på siden, for at finde login med Uni-login). ○ Klik på barnets navn og det blå tandhjul i øverste højre hjørne. ○ Nederst på kontosiden er der nu mulighed for at downloade AppWriter i forskellige udgaver.

⁵ LST (Læse-/Stave-Teknologier) kan sammenlignes med den tidligere it-rygsæk. Det kan fx være AppWriter (elektronisk læse-/skrivestøtte); "Tale til tekst" (indtaling af tekst i fx Google Docs); scanning og OCR-behandling af kopiark eller bøger; lydbøger fra fx NOTA, eReolen GO!

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
5.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Der arbejdes fortsat på at fastholde de gode rutiner og arbejdsmetoder. • Læsetræning på alderssvarende niveau er stadig vigtigt, så også ordforrådet følger med. • Der skal fortsat være stor fokus på, at barnet så vidt muligt er selvhjulpent i undervisningen. • Brugen af LST justeres, så valg af programmer, apps og arbejdsmetoder svarer til elevens og undervisningens behov. • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 4., 5. og 6. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. • Hvis dysleksien opdages sent, sættes handleplanen, beskrevet under 3.kl., i gang. <p><i>Test: Hele klassen testes med den "Nationale test i læsning" i efteråret (frivillig) og "Tekstlæsning 6" og "ST5"-staveprøve i foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelse for 3. og 4.kl. • Bak fortsat op omkring lektielæsning og brug af LST hjemme. • Sørg for en løbende dialog med barnets lærere og skolens læsevejledere omkring løsning af opgaver og brug af hjælpemidler. • Hvis dysleksien hos dit/jeres barn opdages sent, så sættes handleplanen, der er beskrevet under 3.kl., i gang.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
6.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl. • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 4., 5. og 6. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. <p><i>Test:</i> <i>Hele klassen testes med den "Nationale test i læsning" i efteråret (frivillig) og foråret og "ST6"-staveprøve i foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl.
7.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl. • Det vurderes, om der skal retestes med den <i>"Nationale Ordblindetest"</i> i foråret, så resultaterne ligger klar inden terminsprøver i 8. og afgangsprøver i 9.kl. • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 7., 8. og 9. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. <p><i>Test:</i> <i>Hele klassen testes med den "Nationale test i læsning" i efteråret (frivillig) og "ST7"-staveprøve i foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl. • Hvis der er planer om efterskoleophold, så vær opmærksom på, at hvis du/I søger en efterskole, der ikke specielt henvender sig til unge med dysleksi, så skal I give efterskolen alle de oplysninger, I kan. Få evt. den unges lærere og skolens læsevejledere til at informere efterskolen. Dette gælder også, hvis I søger en efterskole, der har fokus på dysleksi. • Lærerne og skolens læsevejledere vurderer, om der skal retestes med den <i>"Nationale Ordblindetest"</i> i foråret, så resultaterne ligger klar inden terminsprøver i 8. og afgangsprøver i 9.kl.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
8.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl. • Hvis der tilflytter nye elever vurderes det, om der skal retestes med den <i>"Nationale Ordblindedetst"</i> i foråret, så resultaterne ligger klar inden terminsprøver og afgangsprøver i 9.kl. • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 7., 8. og 9. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. <p><u><i>Test:</i></u> <i>Hele klassen testes med den "Nationale test i læsning" i efteråret (frivillig) og foråret.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelse for 5. og 7.kl.

Klassetrin	Hvad gør skolen:	Hvad gør hjemmet:
9.kl.	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelsen for 5.kl. • Hvis der tilflytter nye elever vurderes det, om der skal rettes med den ”<i>Nationale Ordblindetest</i>” i foråret, så resultaterne ligger klar inden afgangsprøver i 9.kl. • Eleven deltager i elev-klubben fire gange om året, to timer pr. gang. Her mødes elever fra 7., 8. og 9. årgang med en læse-lærer eller -vejleder. I klubben arbejdes der bl.a. med elevernes forståelse af dysleksi, elevernes selvopfattelse og dagligdagens udfordringer med fx LST. 	<ul style="list-style-type: none"> • Se beskrivelse for 5. og 7.kl. • HUSK at få skrevet i Uddannelsesplanen, at dit/jeres barn har dysleksi, og hvilke hjælpemidler han/hun har brug for på kommende uddannelsessted. Få evt. hjælp at UU-vejlederen og skolens læsevejledere.

HUSK! At du altid er velkommen til at kontakte dit barns lærere/klasse team, skolens læsevejledere eller skolens ledelse, hvis du er bekymret for dit barns læsning.

Hvad er læsevanskeligheder og dysleksi?

Hvad er læsevanskeligheder?

Når man skal læse, kræver det overordnet to ting: **afkodning** (hvad står der bogstav for bogstav, ord for ord) og **forståelse** (hvad betyder ordene, og hvad handler teksten om). Læsning = afkodning x forståelse. Hvis én af færdighederne "er nul", så bliver resultatet også nul.

Afkodning og forståelse kræver igen mange underliggende færdigheder. Læsning, stavning og skrivning hænger uløseligt sammen.

Afkodning:

Barnet skal kunne bogstaverne og deres lyde. Først er der fokus på det, der kaldes 1:1-korrespondancen. Det betyder, at hvert bogstav repræsenterer én lyd. I denne periode kan man læse lydrette ord og bøger med mange lydrette ord. Når barnet skal skrive, foregår det med børnestavning: "Jai sgal i sgolø" (Jeg skal i skole).

Men de fleste bogstaver har flere lyde alt efter, hvor de står i et ord. Fx siger et y i starten af YMER [y], mens y'et inde i ordet KYS siger [ø]. Derfor arbejder barnet sig videre og får fokus på de forskellige lyde og regler for brug af lydene. Det gør, at barnet nemmere og nemmere kan afkode ikke-lydrette ord og kan "voksenstave" bedre og bedre. En vigtig måde at træne dette på, er ved at læse og stave/skrive meget. På et tidspunkt, når barnet har set et ord tilpas mange gange, bliver det automatiseret så meget, at ordet kan læses umiddelbart. Derfor er det vigtigt at træne fx 'de 120 mest almindelige ord' og læsning og stavning.

Forståelse:

Når barnet som lille hører historier og fagbøger blive læst op eller ser, at mor eller far skriver, så lærer barnet samtidigt noget om de forskellige tekstgenre. Hvad kan vi forvente af en historie, der begynder med "*Der var engang...*"? En indkøbsseddel er bygget op på en helt anden måde end et fødselsdagskort til mormor, osv. Dette er en stor hjælp, når barnet selv skal til at læse og skrive forskellige tekstgenrer.

Hvis barnet er vænnet til at være nysgerrig under oplæsningen, hjælper det også, når barnet selv skal læse. Ord, begreber og vendinger, som barnet ikke forstår, skal forklares og tales om.

Der er flere spørgsmål, der er vigtige under oplæsningen: "*Giver det mening?*", og hvis det ikke giver mening, så skal det læses igen med større fokus. "*Hvad sker der mon lige om lidt?*"; "*Hvorfor skete det her?*"

Manglende opmærksomhed på og træning af alle disse færdigheder inden skolestart kan give barnet læsevanskeligheder. Hvis vanskelighederne kun skyldes manglende træning og opmærksomhed, så kan de heldigvis trænes væk. Forsvinder vanskelighederne ikke ved træning, kan man få en mistanke om dysleksi.

Hvad er dysleksi?

Dysleksi (ordblindhed) er en svækkelse af hjernens evne til at omdanne bogstaver og ord til lyde (læse) og lyde til bogstaver og ord (stave). Man mener, at mellem 7 til 10% af befolkningen har dysleksi - måske faktisk op mod 20%. Fire gange så mange drenge som piger. Dysleksi har intet med intelligens at gøre. De fleste ordblinde er normaltbegavede. Dysleksi er ikke arveligt, men hvis forældre har dysleksi, er der større sandsynlighed for, at barnet også udvikler det.

Vi kan ikke teste for dysleksi, før barnet er i slutningen af 3.kl. Her burde de færdigheder, der testes på, være indlært.

Der er dog nogle tegn, der kan tyde på fremtidige vanskeligheder. Børn, som begynder at tale sent, har problemer med at rime eller er langsomme til at tage nye ord i brug, er muligvis i risiko for senere at udvikle dysleksi. Dyslektikere kan spejlvende bogstaver og ord længere tid end andre børn, der normalt er stoppet med dette lige inden skolealderen.

Dyslektikere, der har fået god støtte hjemmefra og en god pædagogisk hjælp i skolen, vil som regel klare sig godt.

Dysleksi kan ikke forsvinde, men ved træning, træning og mere træning så kan dysleksien "fylde mindre". Ligesom den kan "fylde mere" ved manglende træning.

Vi kan altså ikke helbrede dysleksi, men træning af barnets styrker og en tidlig oplæring i brugen af LST⁶ kan gøre det meget nemmere. Fx kan bøger på alderssvarende niveau høres som lydbog, og LST-programmer kan hjælpe med læsning og stavning på mobil, pc og tablet.

---

⁶ LST (Læse-/Skrive-Teknologier) kan sammenlignes med den tidligere it-rygsæk. Det kan fx være AppWriter (elektronisk læse-/skrivestøtte); "Tale til tekst" (indtaling af tekst i fx Google Docs); scanning og OCR-behandling af kopiark eller bøger; lydbøger fra fx NOTA, eReolen GO!

Hjælpemidler

Heldigvis findes der mange muligheder for hjælp og støtte at finde i de devices, vi allerede har i brug hver dag. Vores mobiler, tablets og pc'er kan hjælpe os og især personer med dysleksi. Det kræver bare, at man sætter sig ind i mulighederne og træner brugen af dem.

Det er hårdt arbejde.

Det er hårdt arbejde at have dysleksi. Der er sjældent nemme løsninger. Men jo mere man træner desto bedre og hurtigere bliver man. Dysleksi må aldrig blive en dårlig undskyldning for ikke at lave eller lære noget. Dysleksi er et handicap, der kan afhjælpes i stor grad, hvis man træner og bruger sine hjælpemidler. Opbakningen fra forældrene betyder meget for barnets indsats. Hvis du også har svært ved at læse og/eller stave, kan du træne sammen med dit barn. Så bliver du også bedre. Det er heller aldrig for sent for voksne at blive testet for dysleksi og få undervisning og hjælpemidler. Hvis du er over 18 år og vil testes, skal du henvende dig til kommunens VUC (www.vuc4you.dk/uddannelser/obu-ordblindeundervisning)

Brug af hjælpemidler - er det snyd?

Brugen af hjælpemidler fx LST (it-støtte) svarer for personen med dysleksi til den svagtseendes briller; den skadedes eller handicappedes krykker eller den svagthørendes høreapparater. Man ville aldrig sige om en person, der var lam i benene, at det var snyd, at han/hun bruger kørestol for at komme rundt, eller bede en langsynet om at tage brillerne af, når han skulle læse en bog.

Dit barn kan dog blive mødt med denne kommentar: *"Det er snyd ..."*, når han/hun har brug for at indtale en sms, "læse en bog med ørene" (lydbog) eller få hjælp af fx AppWriter til at skrive en opgave.

Derfor er det vigtigt, at du taler med dit barn om, at det ikke er snyd. At det er vigtigt at bruge de hjælpemidler, der stilles til rådighed.

Det er også vigtigt, at du bakker dit barn op og hjælper, er nysgerrig og engageret.

AppWriter:

Læse-/Skrivestøtte-program udviklet af Wizkids. Programmet kan hjælpe med forslag til stavning af ord, og det kan læse op, enten hvad man selv har skrevet, eller hvad andre har skrevet. Man har også mulighed for at scanne tekst med mobil eller tablet. Der er mulighed for at skifte sprog, så programmet også kan bruges til engelsk og tysk.

Slagelse kommune betaler licens til alle børn og unge i kommunens folkeskoler. Programmet kan bruges på både pc, macbook, mobil og tablets. Programmet er installeret på skolens elev-pc'er og -iPads, men kan også installeres hjemme.

Programmet hentes via barnets/den unges kontoside hos Wizkids: account.wizkids.dk. Her skal barnet/den unge logge ind med Uni-login, og ved at klikke på barnets navn (øverste højre hjørne - blå skrift) kommer man til kontosiden. Her kan man nederst på siden så finde de apps/programmer, der kan downloades.

TxtAnalyser:

Fra samme firma kommer også programmet TxtAnalyser. Det er et program, der hjælper med grammatik. Programmet kan hjælpe med at skabe overblik over ens sprog, hjælpe med stavkontrol og gøre det lettere at sætte tegn fx punktum og komma. TxtAnalyser er, til pc'en, et online program, der kun fungerer i Google Chrome browseren. TxtAnalyser kan også installeres på iPad, men ligesom AppWriter fungerer det som et selvstændigt program, og kan altså ikke bruges i fx Word eller på nettet.

Slagelse kommune betaler licens til alle børn og unge i kommunens folkeskoler. Programmet er installeret på skolens elev-pc'er, men kan også installeres hjemme.

Programmet hentes via barnets/den unges kontoside hos Wizkids: account.wizkids.dk. Her skal barnet/den unge logge ind med Uni-login, og ved at klikke på barnets navn (øverste højre hjørne - blå skrift) kommer man til kontosiden. Her kan man nederst på siden så finde de apps/programmer, der kan downloades.

Intelligente assistenter:

De fleste kender sikkert 'Siri' fra Apple. Man kan tale til "hende" på mobilen eller iPad'en, og så hjælper hun med fx at finde den nærmeste thai-restaurant. Men hun kan også bruges til andre ting. Fx kan hun skrive sms'er for dig, eller hun kan læse sms'er eller indhold fra nettet højt for dig.

Hvis man skal skrive en opgave, kan man også diktere den til hende, og så skriver hun den i fx Google Docs eller Word Online (Office 365).

Man behøver ikke have Apple-produkter, for at bruge intelligente assistenter. De fleste android mobiler og tablets har deres egne udgaver, der har tilsvarende funktioner.

Læs med ørene:

Når afkodningen af tekst er langsom, så bliver det hårdt arbejde at læse bøger. Det er dog yderst vigtigt, at børn med dysleksi læser de samme bøger på samme niveau som deres jævnaldrende. Når vi læser tekster, lærer vi mange ting. Vi lærer nye ord - vores ordforråd vokser. Vi træner afkodningshastighed. Vi lærer om livet og træner vores empati (evnen til genkende og forstå andres følelser).

Derfor er det vigtigt, at man læser alderssvarende litteratur, og det har man højst sandsynligt brug for, hvis man har dysleksi. Igen er der gode muligheder for at få hjælp til det. **Husk at læsetræningen er aktiv, når barnet/den unge kigger på ordet, mens det læses højt.**

Til 0. - 4./5. kl. er **Superbog.dk** et godt sted at få hjælp til oplæsningen. Det er forlaget Alines produkt, derfor er det også deres letlæsningsbøger, man kan finde på siden. Hjemmesiden lader barnet selv bestemme, hvor meget tekst, der skal læses højt. Barnet kan enten læse det hele selv, få hjælp til enkelte ord eller få hele teksten læst op.

e-Reolen GO! er folkebibliotekernes hjemmeside/app og kan bruges igennem hele skoleforløbet. Her kan barnet/den unge logge ind med deres Uni-login og finde både e-bøger og lydbøger. Igen er det vigtigt at have den trykte bog (bog eller e-bog) og kunne følge med i, mens man lytter til lydbogen. Så bliver læsetræningen aktiv. **Men nogle gange skal man også bare høre en god historie.**

Siden/app'en findes også i en voksenudgave, der bare hedder E-reolen (her kræves et gratis brugerlogin fra biblioteket).

NOTA:

Hvis man er testet ordblind eller har en anden diagnose, der påvirker ens læseudvikling i samme grad, så kan man blive medlem hos NOTA.

NOTA er en institution/organisation under Kulturministeriet. De producerer, udlåner og gør tekster tilgængelig for personer med læsehandicap. Barnet/den unge skal altså være testet for dysleksi, før det kan meldes ind.

Man kan også følge NOTA på Facebook og YouTube, hvor der er mange gode idéer, videoer og hjælp at hente.

Med medlemskabet af NOTA får man adgang til både fag- og skønlitteratur, bl.a. undervisningsbøgerne, der bruges på skolen.

Gratis tilgængeligt for alle:

På NOTA's hjemmeside nota.dk kan man under menupunktet "services" og "For familie og netværk" finde bl.a. en **forældreguide**, der giver gode råd og vejledning til forældre til børn og unge med dysleksi.

Hvis du er **forælder med dysleksi**, hvordan støtter du så op omkring dit barns læsning? NOTA har også en guide "**Kænguru-lommen**", der giver gode råd til dette arbejde.

Gode hjemmesider:

- ordblindeforeningen.dk - Ordblinde / dysleksi-foreningen er en medlemsforening, der yder rådgivning og hjælp ang. dysleksi.
- nota.dk - se beskrivelse ovenfor.
- restudy.dk - video-lektiehjælp. Login med Uni-login.
- Account.wizkids.dk - download af AppWriter og TxtAnalyser til pc, mobil eller tablet.
- etlivsomordblind.dk - side om det at være ordblind skrevet af Jesper Sehested Jensen, der selv er ordblind, kursusholder og forfatter til bogen "Michael og Bogstavbjerget".

- [Ordklar.dk](http://ordklar.dk) - side om at være ordblind og stor fokus på hjælpemidler skrevet af Jesper Pedersen, der selv er ordblind. Jesper laver også podcasts (se nedenfor).
- [eReolen GO!](http://eReolen.GO!) - se beskrivelse ovenfor.
- Superbog.dk - se beskrivelse ovenfor.
- VUC4you.dk - Slagelse kommune VUC ordblindedetst og undervisning af voksne over 18 år.

Podcast:

Ordblind - ordklar.dk

Kendte personer med dysleksi:

H. C. Andersen (verdensberømt dansk forfatter)

Albert Einstein (tysk fysiker)

Walt Disney (tegner og stifter af Disney-studierne og Disneyland)

Christian Fuhlendorff (dansk stand up komiker, tv- og radiovært, skuespiller og manuskriptforfatter)

Bubber (Niels Christian Meyer - dansk tv-vært)

Sara Blædel (dansk journalist og prisvindende forfatter)

Johan Olsen (biolog og forsker ved Københavns Universitet, tv- og radiovært, skuespiller og forsanger i Magtens Korridorer)

Steven Spielberg (prisbelønnet amerikansk filminstruktør, manuskriptforfatter og producer)

Bill Gates (med-stifter af Microsoft)

Ghita Nørby (dansk skuespiller)

Harrison Ford (amerikansk skuespiller)

John Lennon (britisk komponist og forsanger i The Beatles)

Jørn Utson (prisbelønnet dansk arkitekt. Har bl.a. tegnet Operahuset i Sydney)

Richard Branson (britisk forretningsmand. Stifter af varemærket Virgin med bl.a. Virgin Records og Virgin Airways)

Steve Jobs (med-stifter af Apple og Pixar)

Thomas Blachman (dansk jazzmusiker, komponist, producer og dommer i X Factor)

Tom Cruise (amerikansk skuespiller)

Woopi Goldberg (amerikansk skuespiller)

Winston Churchill (britisk politiker. Premierminister i Storbritannien under 2. Verdenskrig)

Will Smith (amerikansk rapper, producer og skuespiller)